

N:o 9 a.

Ank. till Riksd. kansli, den 16 maj 1890, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde hufvudtiteln gjorda framställningar angående anslag dels å ordinarie stat till »allmänna läroverken» och till »pedagogier och folkskolor», dels ock å extra stat till »allmänna läroverken och pedagogierna.»
(2:a U. A.)

1:o) I den till Riksdagen den 14 sistlidne januari aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof hade Kongl. Maj:t beträffande det å åttonde hufvudtiteln under anslagstiteln »allmänna läroverken» i nu gällande riksstat uppförda ordinarie anslag icke föreslagit någon annan förändring, än att (punkten 8:o), jemte det att den af Karlstads allmänna läroverks kollegium förvaltade s. k. rektorslönefonden vid 1890 års slut till statsverket indroges, ett mot det från samma fond nu utgående bidrag till aflönande af en adjunkt vid nämnda läroverk svarande belopp i jemnadt tal måtte å staten för allmänna läroverken uppföras, att utgå från och med år 1891, och i anledning deraf det ifrågavarande anslaget, nu 2,867,443 kronor, höjas med i jemnadt tal 103 kronor till 2,867,546 kronor. Statsutskottet, som i punkten 10:o af sitt den 28 sistlidne mars afgifna utlåtande n:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, hemstälde om bifall till Kongl. Maj:ts nyssberörda förslag om uppförande

Ang. ordinarie anslaget till allmänna läroverken.

å staten för allmänna läroverken af ett belopp af 103 kronor, erinrade emellertid i punkten 9:o af samma utlåtande, att Kongl. Maj:t i en till Riksdagen den 7 der förutgångne februari aflåten proposition (n:o 17), angående ändrade bestämmelser med afseende å de allmänna läroverken och pedagogierna, i sammanhang med förslag om förändrad organisation af de allmänna läroverken föreslagit förhöjning af det under ifrågavarande anslagstitel i gällande riksstat uppförda anslag; hvarjemte statsutskottet för Riksdagen anmälde, att sedan det särskilda utskott, till hvars förberedande behandling Kongl. Maj:ts berörda proposition blifvit af Riksdagen öfverlemnad, deröfver afgifvit utlåtande samt Riksdagen fattat beslut i ämnet, statsutskottet ville till ärendet återkomma.

Sedan numera båda kamrarne ej mindre bifallit statsutskottets ofvan omförmälda, i punkten 10:o af dess utlåtande n:o 9 gjorda hemställan än äfven, med anledning af särskilda utskottets hemställan i memorialet n:o 4 punkten 5:o mom. b), beslutat att, i enlighet med redan fattade beslut, förhöja det kontanta ordinarie anslaget till de allmänna läroverken med 35,010 kronor 36 öre, eller till 2,902,453 kronor 36 öre, lär emellertid något vidare yttrande från statsutskottets sida rörande ifrågavarande anslag till »allmänna läroverken» icke erfordras; hvilket utskottet ansett sig böra här för Riksdagen

anmäla.

Ang. ordinarie anslaget till pedagogier och folkskolor.

2:o) Beträffande det å åttonde hufvudtiteln under anslagstiteln »pedagogier och folkskolor» i nu gällande riksstat uppförda ordinarie anslag, hade Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen icke föreslagit någon förändring. I punkten 11:o af sitt ofvannämnda utlåtande n:o 9 erinrade emellertid statsutskottet, att Kongl. Maj:t i ofvan omförmälda proposition angående ändrade bestämmelser med afseende å de allmänna läroverken och pedagogierna under vissa förutsättningar föreslagit, att ifrågavarande anslag, nu 62,547 kronor, måtte nedsättas med 57,511 kronor till 5,036 kronor; och anmälde statsutskottet tillika, att sedan Riksdagen, efter utlåtande af det särskilda utskott, hvartill sistnämnda proposition hänvisats, fattat beslut med anledning af samma proposition, statsutskottet komme att hos Riksdagen göra den framställning, som kunde af Risdagens beslut föranledas.

Då nu båda kamrarne, med anledning af särskilda utskottets i memorialet n:o 4 punkten 5:o mom. a) gjorda hemställan, beslutat, att ordinarie anslaget i kontant till pedagogier och folkskolor skall nedsättas med 38,130 kronor, eller till 24,417 kronor, synes något vidare

yttrande i ämnet från statsutskottets sida icke erfordras; hvilket utskottet ansett sig böra för Riksdagen

anmäla.

3:o) Kongl. Maj:t hade i statsverkspropositionen under anslags-		
titeln »allmänna läroverken och pedagogierna» å åttonde hufvudtiteln		
(punkten 42:o) föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1891 bevilja		
till löneförbättring åt lärarne vid de allmänna läro-		
verken	kronor	336,975: —
till resestipendier åt lärare i främmande lefvande		
språk	»	6,000: —
till arfvoden åt extra lärare vid de allmänna läro-		
verken	»	40,000: —
till löneförbättring åt lärare vid de en- och två-		
klassiga pedagogierna	»	8,750: —

Ang. extra anslag till allmänna läroverken och pedagogierna.

I fråga om berörda anslagsbehof hade föredragande departementschefen till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 12 sistlidne januari anfört följande:

»På Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställningar har Riksdagen under åtskilliga år å extra stat beviljat:

för tillfällig löneförbättring åt lärare vid de all-		
männa läroverken	kronor	336,975: —
till resestipendier för lärare i främmande lefvande		
språk	»	6,000: —
till arfvoden åt extra lärare vid de allmänna läro-		
verken	»	40,000: —
samt för tillfällig löneförbättring åt lärarne vid de		
en- och tvåklassiga pedagogierna	»	8,750: —

De förslag angående nyss berörda läroverk, som jag inom kort torde få för Eders Kongl. Maj:t framlägga, afse såväl lärarnes aflöning som öfriga läroverkens behof. Till täckande af de häraf föranledda kostnader skulle enligt gjorda beräkningar, hvilka dock ännu icke kunnat fullt afslutas, komma att erfordras omkring 70,000 till 80,000 kronor mer, än som hittills å ordinarie och extra ordinarie stat utgått till dessa läroverk. Då jag emellertid icke nu är i tillfälle att för Eders Kongl. Maj:t föredraga ofvan bemälda förslag, och då reservationerna å anslagen till de allmänna läroverken lemna full tillgång till betäckande under nästa statsregleringsperiod af det belopp, hvarmed kostnaden för genomförande af berörda förslag kan komma att öferskjuta hvad hittills till de allmänna läroverken och pedagogierna utgått, inskränker

jag mig för närvarande till den hemställen, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att å extra stat för år 1891 anvisa:

för löneförbättring åt lärarne vid de allmänna läroverken 336,975 kronor;

ett anslag af 6,000 kronor att af Eders Kongl. Maj:t disponeras till stipendier åt lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken för att i utlandet studera tyska, franska eller engelska spåken;

till arfvoden åt extra lärare vid de allmänna läroverken 40,000 kronor; samt

för beredande af löneförbättring åt lärare vid de en- och tvåklassiga pedagogierna 8,750 kronor.»

Efter att hafva redogjort för innehållet i detta departementschefens yttrande anmärkte statsutskottet i punkten 50:o af sitt ofvan omnämnda utlåtande n:o 9, att Kongl. Maj:t i den till Riksdagen aflåtna propositionen (n:o 17), angående ändrade bestämmelser med afseende å de allmänna läroverken och pedagogierna, föreslagit, bland annat, att Riksdagen, i stället för hittills å extra stat utgående anslag till allmänna läroverken, 382,975 kronor, och till pedagogierna 8,750 kronor samt det till indragning föreslagna beloppet af ordinarie anslaget till pedagogier och folkskolor 57,511 kronor, ville för betäckande af kostnaderna för den nya normalstaten, beräknade till 2,606,750 kronor, för ålderstillägg åt lärarne enligt nya staten, beräknade för år 1891 till 782,550 kronor, samt för de i punkterna 16—23 af propositionen omnämnda särskilda anslagen till de allmänna läroverken, uppgående tillhoppa till 308,951 kronor 43 öre, bevilja en förhöjning af nuvarande ordinarie anslag till de allmänna läroverken med ett jemnadt belopp af 790,809 kronor, dock att, alldenstund af befintliga reservationer å nämnda anslag kunde under år 1891 för ändamålet utgå 78,573 kronor, sagda förhöjning måtte i riksstaten för år 1891 upptagas till allenast 712,236 kronor, hvarvid alltså, under förutsättning af Riksdagens bifall såväl till hvad sålunda föreslagits som till den i Kongl. Maj:ts proposition n:o 1 gjorda framställning angående ersättning af statsverket för en till indragning föreslagen fond vid allmänna läroverket i Karlstad, sammanlagda beloppet af anslagen till allmänna läroverken att i 1891 års riksstat skulle komma att uppgå till kronor 3,579,782. Statsutskottet anmälde tillika, att sedan det särskilda utskott, till hvars förberedande behandling propositionen hänvisats, afgifvit utlåtande med anledning af propositionen, och Riksdagen fattat beslut i ämnet, statsutskottet komme att afgifva den framställning, hvartill förhållandena kunde befinnas föranleda; och får statsutskottet, då den ifrågavarande propositionen numera blifvit af kamrarne slutbehandlad,

härmed afgifva yttrande i anledning af Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda, i statsverkspropositionen gjorda framställningar.

Enär båda kamrarne, på framställning af det särskilda utskottet, dels å ordinarie stat uppfört ett anslag af 6,000 kronor till resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk, dels ock å extra stat för år 1891 anvisat ett anslag af 40,000 kronor till arfvoden åt extra lärare, torde då till en början de i statsverkspropositionen gjorda framställningarna om extra anslag till resestipendier samt till arfvoden åt extra lärare icke böra till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Beträffande åter det extra anslag af 336,975 kronor, som i statsverkspropositionen äskats till löneförbättring åt lärarne vid de allmänna läroverken, så lærer, då frågan om lönereglering för lärarne vid de allmänna läroverken genom kamrarnes skiljaktiga beslut förfallit, anvisandet af berörda anslag vara erforderligt för beredande åt ifrågavarande lärare af samma löneförmåner, som de under de senare åren åtnjutit.

Hvad slutligen angår det i statsverkspropositionen äskade extra anslaget till löneförbättring åt lärare vid de en- och tvåklassiga pedagogierna, så hafva visserligen kamrarne sammanstående beslutat indragning senast den 1 juli 1893 af tillhopa 14 pedagogier, men då denna indragning icke skulle vidtaga förr än med de ordinarie ämneslärnarnes afgang efter nästa läsårs slut, samt statsutskottet i allt fall icke lærer kunna bedöma, i hvad mån nedsättning uti ifrågavarande anslag för nästkommande år kan vara möjlig, utan att någon minskning i de vid omförmälda läroverk i tjenst kvarstående lärares aflöningsförmåner skulle inträda, synes anslaget böra i riksstaten för år 1891 uppföras med oförminskadt belopp, 8,750 kronor.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får utskottet hemställa:

a) att Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om på extra stat för år 1891 af anslag till resestipendier för lärare i främmande lefvande språk samt till arfvoden åt extra lärare vid de allmänna läroverken icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda;

b) att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen derom gjorda framställning, må på extra stat för år 1891 bevilja ett anslag af 336,975 kronor till löneförbättring åt lärarne vid de allmänna läroverken; samt

c) att Riksdagen, likaledes med bifall till Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen derom gjorda framställning, må på extra stat för år 1891 bevilja ett anslag af 8,750 kronor till löneförbättring åt lärare vid de en- och tvåklassiga pedagogierna.

Stockholm den 16 maj 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.